

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 388/08-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť F. D., M., a Mgr. A. D., M., ktorou namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 21 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 4 K 71/99, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. D. a Mgr. A. D. o d m i e t a ako oneskorene podanú.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júla 2008 doručená sťažnosť F. D. (ďalej len „sťažovateľ“) a Mgr. A. D. (ďalej len „sťažovateľka“, spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na obydlie podľa čl. 21 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 K 71/99.

2. Sťažovatelia v sťažnosti v podstatnom uviedli, že: «Sťažovateľ... dostal ako podnikateľ úver... V čase, keď dlhoval ešte cca 4.800.000,- Sk..., dostal sa do omeškania so splátkami. ... Vzhľadom na vtedajšie neprimerane vysoké úroky z omeškania a prudko narastajúce príslušenstvo pohľadávky bol sťažovateľ nútený vyhlásiť sám na seba konkurz, aby v transparentnom procese speňaženia jeho majetku boli uspokojení aj veritelia a aj aby mohol zostať bývať vo svojom rodinnom dome. Vzhľadom na trhovú hodnotu nehnuteľností cca 8 mil. Sk (obchodná budova a rodinný dom), sťažovatelia verili, že pri náležitej odbornej starostlivosti správcu konkurznej podstaty budú veritelia uspokojení a im zostane ich rodinný dom.

Dňa 28. 4. 1999 bol na sťažovateľa... vyhlásený konkurz.

Správkyňa konkurznej podstaty JUDr. L. (ďalej len „správkyňa“) ubezpečila sťažovateľov, že dôležité je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a preto podala návrh na vyporiadanie BSM. Zároveň sťažovateľov ubezpečila, že ich rodinný dom do vyporiadania BSM neodpredá...

Správkyňa v roku 2001 bez vedomia sťažovateľov predala obchodný dom za 1.200.000,- Sk aj keď cena podľa znaleckého posudku je 4.589.080,- Sk a trhovú hodnotu 8 mil. Sk až 10 mil. Sk...

V novembri 2003 správkyňa v úplnej tichosti a bez vedomia sťažovateľov odpredala ich rodinný dom súkromnej spoločnosti, v ktorej bola konateľkou jej švagriná a to len za 400.000,- Sk!!! Oproti trhovej hodnote by zarobila 2 mil. Sk.

Sťažovatelia obdržali anonymný telefonát hneď na druhý deň po predaji domu kedy im bolo oznámené, či vedia, „že majú dom predaný a že kúpila švagriná správkyne“ a uviedol, že treba takéto postupy už konečne zastaviť. Sťažovateľ ihneď išiel za sudcom JUDr. R. R. a vytkol mu postup správkyňi v rozpore s odbornou starostlivosťou (§ 8 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov)... Sudca povedal sťažovateľovi, že keď sa dohodne so správkyňou, že on bude súhlasiť. Sťažovateľ prosil správkyňu, aby zvažila neprimerane nevýhodný predaj rodinného domu. Správkyňa to neakceptovala a trvala na odpredaji rodinného domu svojej švagrinej.

Na to sťažovateľ naliehal, aby sa zišla schôdza veriteľov, na ktorej najväčší veriteľ nesúhlasil s tak nízkym výťažkom z predaja pre evidentný klientelizmus a zároveň navrhol

odvolať správkyňu. Sudca JUDr. R. tento návrh neakceptoval ... a nijako nereagoval ani na žiadosť sťažovateľov, aby sa do vyporiadania BSM ich rodinný dom neodpredával.

... Keďže v roku 2004 bolo vyhlásené nové kolo odpredaja rodinného domu, sťažovateľka dala ponuku na kúpu rodinného domu v záujme záchrany obydlija rodiny. Dom však bol odpredaný súkromnej firme R. (dňa 18. 02. 2004). Firma R. predložila zálohu ponúkanej ceny tesne po sťažovateľke a navýšila ju o 100.000,- Sk. Tým, že správkyňa uviedla v inzeráte povinnosť zložiť 50 % z ponúkanej ceny, dalo sa už v banke zistiť cez klientelizmus, kto koľko ponúka a následne podľa toho na poslednú chvíľu zariadiť tesné navýšenie voči najvyššej ponuke. Správne mala dať správkyňa povinnosť zložiť najmenej do 50 % z ponúkanej ceny.

Dňa 11.03.2004 podali sťažovatelia trestné oznámenie na Generálnu prokuratúru Bratislava pre podozrenie zo spáchania trestného činu porušovania povinností pri správe cudzieho majetku, a to pre zanedbanie odbornej starostlivosti správkyne... Do dnešného dňa nijaká odpoveď (viac ako 4 roky!) z Generálnej prokuratúry sťažovateľom neprišla, napriek tomu, že reakcia mala byť do 60 dní... Je tu zjavná zaujatosť, pretože manželom správkyne je námestník okresného prokurátora Košice I JUDr. L. Š.

Sťažovateľ obdržal anonymný telefonát, v ktorom mu bolo oznámené, že firma R., ktorá kúpila ich rodinný dom, je skrytou firmou sudcu JUDr. R. (že názov spoločnosti R. je zložený nasledovne:...). Firma má byť určená na lacné skupovanie vecí za nízke ceny od úpadcov s následným predajom za trhové ceny.

Okresný súd v Michalovciach rozhodol, že sťažovateľka má v rámci vyporiadania BSM nárok na vyplatenie sumy 1.344.624,- Sk. Odpredajom domu za sumu len 1.020.000,- Sk, teda menej ako 50 % z jeho trhovej hodnoty (cca 2.500.000,- Sk), nemôže byť sťažovateľka uspokojená. Správkyňa vôbec nebrala zreteľ na vyporiadanie BSM a ešte pred jeho vyporiadaním vyplatila výťažok zo speňaženia veriteľovi.

Firma R. už stihla odpredať rodinný dom sťažovateľov ďalej spoločnosti P. a táto ho odpredala ďalšej spoločnosti A., spol. s r. o. so sídlom v P... Napriek tomu, že sťažovateľka má pohľadávku proti podstate 1.344.624,- Sk, správkyňa svojim prístupom spôsobila, že sťažovateľka nebude môcť úspešne vymôcť túto pohľadávku. Rodinný dom je odpredaný a sťažovatelia už obdržali žalobu na vypratanie nehnuteľnosti...

Ústavný súd môže svojim rozhodnutím výrazne zasiahnuť do nekalých praktík konkurzov.

Ústavný súd nemôže nebrať zreteľ na skutočnosť, že aj po skončení konkurzu sťažovateľ bude mať aj ďalej dlhy, ktoré neboli v konkurznom konaní uspokojené a nezanikli v ňom. Práve v tom spočíva aj porušenie práva na majetok, zakotveného v článku 1 Dodatkového protokolu Dohovoru. Pokiaľ správkyňa zákon oprávňoval speňažiť veci úpadcu aj pod ich hodnotu to neznamena, že správkyňa tak môže postupovať úplne bezbreho a predávať oproti všeobecnej ceny veci úpadcu len za 20 % z trhovej ceny. Takýto postup nie je súladný s princípom primeranosti (proporcionality), ktorý determinuje materiálnu stránku právneho štátu. Skôr ide len o formalistický prístup správkyne k zákonom určeným povinnostiam.

Sklamanie a roztrpčenie z neodborného a zdĺhavého a skorumpovaného prístupu môže zjemniť Ústavný súd, ak sa stotožní s argumentmi o porušení práva na nestranný súd a o porušení práva na majetok...

Na prípad konkurzu sa vzťahuje predchádzajúca právna úprava (zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní). Tá neumožňovala sťažovateľom namietat' správkyňu konkurznej podstaty. Správkyňa konkurznej podstaty sa nepovažuje za podnikateľa, ale za osobu s právomocami verejného činiteľa a jej postavenie v konkurznom konaní je neoddeliteľné od súdneho konania. Treba ju považovať za osobu vystupujúcu v súdnom konaní ako jeho neoddeliteľnú súčasť... Štát nemôže dopustiť, aby správkyňa konkurznej podstaty nekonala nestranne... Správne mala byť správkyňa od momentu, ako podnikla kroky na odpredaj rodinného domu výrazne pod cenu svojej švagrinej súdom odvolaná. Dodnes v konaní vystupuje a právo sťažovateľov na nestranný súd je aj dnes porušované...

Konkurzné konanie stále nie je ukončené a tá istá správkyňa podala dovolanie na dovolací súd vo veci vypořádania BSM úpadcu a jeho manželky. Aj v súčasnosti je teda permanentne, a to už niekoľko rokov porušené právo na nestranný súd so zjavne neprímeranými rozhodnutiami v neprospech úpadcu. V tom sťažovateľ ako úpadca vidí porušenie jeho práva na nestranný súd.

Tým, že predaje pod cenu nie nestrannou správkyňou KP budú mať na neho dopad aj po skončení konkurzu, pretože oddĺženie nie je v starom zákone upravené, ktorý sa na tento prípad vzťahuje, je porušené aj jeho právo na majetok.

Sťažovateľka je ako veriteľka účastníčkou konkurzného konania. Správkyňa už nedisponuje ani sumou, ktorá mohla byť vyplatená sťažovateľke v rámci vyporiadania BSM...

Sťažovatelia si uvedomujú, že ich požiadavky musia byť primerané vzhľadom na to, že sťažovateľ zapríčinil konkurz. Žiadajú len elementárnu ochranu týkajúcu sa ich Ústavou garantovaných práv. Vzhľadom na nemožnosť prostriedku nápravy a pre prípad, že Ústavný súd nezruší rozhodnutie súdu o predaji ich rodinného domu chcú náhradu ujmy, ktorá bude primerané ujme vzniknutej predajom rodinného domu bez dodržania odbornej starostlivosti.»

3. V petite svojej sťažnosti sťažovatelia „... navrhujú Ústavnému súdu, aby vyhlásil toto rozhodnutie:

I. Právo sťažovateľa F. D. na nestranný súd garantované v článku 46 ods. 1 Ústavy a v článku 6 Dohovoru bolo postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní č. k. 4 K 71/99 porušené.

II. Právo sťažovateľa F. D. na majetok garantované v článku 1 dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru bolo postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní č. k. 4 K 71/99 porušené.

III. Právo sťažovateľky Mgr. A. D. na nestranný súd garantované v článku 46 ods. 1 Ústavy a v Článku 6 Dohovoru bolo postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní č. k. 4 K 71/99 porušené.

Právo sťažovateľov F. D. a Mgr. A. D. na obydlie garantované v článku 21 Ústavy bolo postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní č. k. 4 K 71/99 porušené.

IV. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľom spoločne a nerozdielne 2.500.000,- Sk náhradu nemajetkovej ujmy s tým, že zaplatením jednému zo žalobcov zanikne povinnosť zaplatenia voči druhému.

V. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľom trovy konania.“.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd podľa ústavy, resp. práv a slobôd podľa dohovoru) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo o inom zásahu dozvedieť. Ústavný súd predbežne prerokoval

sťažnosť sťažovateľov na neverejnom zasadnutí senátu a zistil, že sú tu dôvody, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie, pretože je podaná oneskorene.

8. Z obsahu sťažnosti nevyplýva, že by sťažovatelia namietali porušenie označených práv konkrétnym rozhodnutím krajského súdu. Namietajú porušenie ich práv „postupom“ krajského súdu ako konkurzného súdu a správkyne podstaty. Ústava rozlišuje porušenie základných práv a slobôd rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, preto z pohľadu dikcie ústavy možno sťažovateľmi namietaný postup krajského súdu a správkyne považovať za opatrenie alebo iný zásah. Sťažovatelia vidia zásah do ich ústavou, resp. dohovorom garantovaných práv vo svojej podstate v tom, že:

- *„správkyňa konkurznej podstaty v roku 2001 bez vedomia sťažovateľov predala obchodný dom za 1.200.000,-Sk aj keď cena podľa znaleckého posudku je 4.589.080,-Sk a trhovú hodnotu 8 mil. Sk až 10 mil. Sk,*
- *správkyňa konkurznej podstaty v novembri 2003 v úplnej tichosti a bez vedomia sťažovateľov odpredala ich rodinný dom súkromnej spoločnosti, v ktorej bola konateľkou jej švagriná a to len za 400.000,- Sk,*
- *dom bol odpredaný súkromnej firme R. dňa 18. 02. 2004, ktorá ho stihla odpredať ďalej spoločnosti P. a táto ho odpredala ďalšej spoločnosti A., spol. s r. o. so sídlom v P.,*
- *napriek tomu, že sťažovateľka má pohľadávku proti podstate 1.344.624,-Sk, správkyňa svojim prístupom spôsobilá, že sťažovateľka nebude môcť úspešne vymôcť túto pohľadávku,*
- *krajský súd správkyňu neodvolal, hoci správne mala byť správkyňa od momentu, ako podnikla kroky na odpredaj rodinného domu výrazne pod cenu svojej švagrinej súdom odvolaná. Dodnes v konaní vystupuje a právo sťažovateľov na nestranný súd je aj dnes porušované.“*

Z uvedeného obsahu sťažnosti, ktorým je ústavný súd podľa § 20 ods. 3 v spojení s § 50 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde viazaný, vyplýva, že žiadne „opatrenie“ ani „zásah“ do ústavou a dohovorom garantovaných práv sťažovateľov sa nestali v lehote dvoch mesiacov predchádzajúcich dňu podania sťažnosti sťažovateľov. Zároveň je z obsahu

sťažnosti (ale aj z obsahu príloh, ktoré sťažovatelia k sťažnosti pripojili) bez pochybností zrejmé, že sťažovatelia sa nielenže o namietaných opatreniach a zásahoch, ktorými mali byť porušené ich práva, mohli dozvedieť (§ 53 ods. 3 posledná veta zákona o ústavnom súde), ale o týchto nesporne vedeli podstatne skôr, ako sú dva mesiace pred dňom, keď podali sťažnosť ústavnému súdu. Ústavný súd nemožno považovať za ničím neobmedzeného strážcu ústavnosti, keďže aj ústavný súd pri plnení svojej základnej úlohy, ktorou je ochrana ústavnosti (čl. 124 ústavy), postupuje na základe ústavy v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 ústavy). Ako už ústavný súd opakovane uviedol, sťažnosť nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany ústavnosti (napr. I. ÚS 22/02), a rovnako vyslovil, že nedodržanie zákonnej lehoty na podanie sťažnosti je zákonom ustanoveným dôvodom na jej odmietnutie ako oneskorene podanej (IV. ÚS 28/02), a zároveň uviedol, že ide o takú lehotu, ktorú nemožno predĺžiť ani nemožno odpustiť jej zmeškanie (I. ÚS 84/02, IV. ÚS 36/03). Ak potom sťažovatelia podali sťažnosť ústavnému súdu po uplynutí dvojmesačnej zákonnej lehoty, táto ako oneskorená musela byť odmietnutá už pri jej predbežnom prerokovaní. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na jednu zo základných zásad práva, ktorou je „vigilantibus iuris“, teda bdelym patrí právo, alebo nech si každý stráži svoje práva, vrátane zachovania lehoty na podanie sťažnosti pred ústavným súdom.

9. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti ako oneskorene podanej, ústavný súd sa meritom veci, teda namietaným porušením označených práv sťažovateľov, bližšie zaoberať nemohol. Na okraj ústavný súd dodáva, že ak sú sťažovatelia toho názoru, že správkyňa konkurznej podstaty im postupom bez náležitej odbornej starostlivosti (prípadne porušením inej právnej povinnosti) spôsobila škodu, náhradu tejto škody si zákonom ustanoveným spôsobom mohli uplatňovať na všeobecnom súde v riadnom občianskom súdnom konaní.

K namietanému nekonaniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky ústavný súd uvádza, že z obsahu príloh, ktoré sťažovatelia pripojili k sťažnosti, vyplýva, že príslušné orgány činné v trestnom konaní sa na podnet sťažovateľov zaoberali ich podozrením, že konaním správkyne podstaty a sudcu mal byť spáchaný trestný čin, a zároveň o týchto podozreniach rozhodli. Uvedené ústavný súd uvádza len na okraj, keďže sťažovatelia len

stručne v sťažnosti uvádzajú, že došlo k nekonaniu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, avšak bez toho, aby sa v petite sťažnosti domáhali vyslovenia porušenia označených práv „*nekonaním generálnej prokuratúry SR*“. V tejto časti je teda sťažnosť sťažovateľov aj neodôvodnená a zjavne neopodstatnená.

10. Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, nemohol rozhodnúť o priznaní „*náhrady nemajetkovej ujmy*“, ako sa jej sťažovatelia domáhali, ani o náhrade ich trov konania, pretože takéto výroky ústavného súdu sú viazané na vyhovenie sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2008